

**Должикова І.С., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії*
Державний біотехнологічний університет, Україна**

Ефективність використання земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств в умовах війни та глобальних викликів

В умовах сьогодення процес ефективності використання земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств має першочергове значення. Земля є одним із головних факторів виробництва, ефективність використання якого тісно пов'язана з використанням живої праці і матеріальних ресурсів. Структурні зміни на селі, які відбулися протягом останніх 25 років, потребують поглибленого дослідження питань власності на землю та її грошової оцінки, формування цивілізованого ринку земель, розвитку іпотечного кредитування, удосконалення системи земельних платежів, розв'язання гострих соціальних і еколого-економічних проблем землекористування та визначають актуальність дослідження. Ринок земель сільськогосподарського призначення в Україні знаходиться ще на початковій стадії свого формування. Прийнято велику кількість нормативно-правових актів, законодавчих документів і різного роду погоджувальних ініціатив, але базою для його існування залишається Земельний кодекс України.

Ефективність діяльності підприємства є найважливішою узагальнюючою характеристикою результативності діяльності, яка розраховується як відношення величини створених товарів і наданих послуг до сукупних затрат підприємства [1].

Як основні суб'єкти економічних відносин виступають підприємці, їм відводять важливу роль у стабілізації становища в сільському господарстві та подоланні кризової ситуації в аграрному секторі національної економіки [2].

Відповідно основоположними принципами вільного розвитку аграрного підприємництва використання різноманітних форм власності, господарювання і розмірів підприємств; переважний розвиток малого підприємництва; збереження і раціональне використання наявної матеріально-технічної бази виробництва продовольства [3].

У сільському господарстві особливості землі набувають винятково важливого значення, оскільки існує необхідність оцінювати земельні ресурси як просторовий базис та інтегральний природний ресурс, засіб виробництва і джерело продовольства, носія соціальних інтересів (земельних відносин) та екологічних умов життя населення. Земля не лише матеріальна основа сільгоспвиробництва, а також його активний чинник [4].

У процесі виробничої діяльності людина, діючи на землю за допомогою системи агротехнічних, агрохімічних, меліоративних та інших заходів підвищує її економічну родючість.

Земельна реформа, яка означає процес зміни, або іншими словами – перетворення земельних відносин [5,6], включаючи володіння, користування і

---

* Науковий керівник – Л.О. Ломовських, д-р. екон. наук, професор

розпорядження земельними ділянками з метою підвищення економічної ефективності й екологічної безпеки використання суспільством земельних ресурсів, з одного боку, і забезпечення регульованого земельного обігу в державі, захисту прав будь-якого землевласника й землекористувача – з другого, справедливо вважається невід’ємною складовою частиною аграрної реформи. у формуванні та вдосконаленні законодавств про земельну реформу слід також вважати закони України „Про селянське (фермерське) господарство”, „Про колективне сільськогосподарське 37 підприємство”, „Про форми власності на землю”, Земельний кодекс нової редакції (березень 1992 р.). Важливі аспекти земельної реформи знайшли відображення і в інших законодавчих актах, зокрема в „Концепції роздержавлення та приватизації підприємств, землі, та житлового фонду” (листопад 1991 р.) та ін. Використання землі, яке відповідає її цільовому призначенню, забезпечує високу ефективність землекористування і її охорону, спрямовану на запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення, захист від антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

Список використаних джерел:

1. Пономарьова М.С. Аналіз ефективності виробництва сільськогосподарських підприємств / М.С. Пономарьова, Н.Ю. Муха // Вісник ХНАУ. Серія —Економічні науки». - 2012. - № 5. С. 123 – 129; 2. Пономарьова М.С. Шовкун Л.В., Савельєва О.М. Економічні та правові важелі підприємництва як складника ефективного розвитку агробізнесу. Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2015. № 1. С. 227– 236; 3. Чернега І.І. Особливості становлення аграрних перетворень та ринкових зрушень / І.І. Чернега, М.С. Пономарьова, Ю.В.Загорська // Бізнеснавігатор: науково-виробничий журнал. – 2014. – № 3 (35). – С. 6–12. 218 с.; 4. Гуторов О.І. Проблеми сталого землекористування у сільському господарстві: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: «Едена», 2010. 405 с.; 5. Пономарьова М.С., Вовк Н.В., Должикова І.С. Екологічні та соціально-економічні засади використання земель та перспективи управління земельними ресурсами. Вісник ХНАУ. Серія “Економічні науки». - 2015. - № 3. С. 369-375. - 450 с.; 6. Зось-Кіор, М. В. Удосконалення системи управління земельними ресурсами аграрних підприємств в умовах глобалізації : монографія / М.В. Зось-Кіор. – Полтава : ПолтНТУ, 2015. – 334 с.